

Katarzyna Jasińska

KANAPA – Klub Aktywnego Nauczyciela Plastyki (i nie tylko...)

Tekst: **Katarzyna Jasińska**

Absolwentka Wydziału Malarstwa warszawskiej ASP (dyplom w pracowni prof. Stefana Gierowskiego). Od ponad 20 lat nauczycielka plastyki, prowadzi również zajęcia z metodyki edukacji artystycznej na SGGW, doradca metodyczny w zakresie edukacji plastycznej. Pracuje w Warszawskim Centrum Innowacji Edukacyjno-Społecznych i Szkoleń. Autorka innowacji edukacyjnych. Jako doradca WCIES tworzy programy i szkolenia skierowane do warszawskich nauczycieli. Uhonorowana Odznaką Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego „Zasłużony dla Kultury Polskiej”, Medalem Komisji Edukacji Narodowej, Medalem Pro Memoria.

Konsultacja merytoryczna:

Anna Płusa

Redakcja i korekta:

Anna Wawryszuk

Projekt okładki:

Barbara Jechalska

Redakcja techniczna i skład:

Anna Wawryszuk

Warszawa 2018

Publikacja jest rozpowszechniana na zasadach wolnej licencji

Creative Commons – Uznanie Autorstwa – Użycie Niekommercyjne (CC-BY-NC)

Ośrodek Rozwoju Edukacji

Aleje Ujazdowskie 28

00-478 Warszawa

tel. 22 345 37 00

www.ore.edu.pl

Spis treści

Początki	4
Powstanie klubu KANAPA.....	5
Równość	6
Koleżeństwo	6
Spokój.....	6
Twórczość.....	7
Wolność.....	7
Pasja, radość.....	8
Sprawczość	9
KANAPA na Facebooku.....	9
KANAPA a kompetencje kluczowe	11
Zakończenie	12

Początki

Pracując jako doradca metodyczny w zakresie edukacji plastycznej w Warszawskim Centrum Innowacji Edukacyjno-Społecznych i Szkoleń (WCIES), spotykam się i rozmawiam z nauczycielami. Są to nauczyciele plastyki, edukacji plastycznej, zajęć artystycznych, wychowawcy świetlic i inni pedagodzy zainteresowanymi sztuką i plastyką lub działający w innych obszarach przedmiotów artystycznych. Rozmowy te potwierdzają moje doświadczenia ponad 20-letniej pracy jako nauczycielki plastyki na różnych poziomach edukacyjnych. Problemy, o których rozmawiamy, znalazły też odbicie w opublikowanych dwóch raportach o stanie edukacji artystycznej w Polsce: raporcie końcowym z badań nad wdrażaniem nowej podstawy programowej z plastyki i muzyki z 2014 roku¹ i raporcie Eurydice „Edukacja artystyczna i kulturalna w szkołach w Europie” z 2010 roku².

To, co najbardziej boli nauczycieli, to utrzymujący się niski status przedmiotów artystycznych w szkole, który przejawia się m.in. w:

- niewielkiej w stosunku do innych państw europejskich liczbie godzin przeznaczonych na plastykę i muzykę,
- umieszczaniu tych przedmiotów na ostatniej pozycji w dzienniku,
- pomijaniu przedmiotów artystycznych w zestawieniach³,
- braku lub niedoposażeniu pracowni artystycznych.

Rezultatem tego jest również niski status nauczycieli przedmiotów artystycznych traktowanych wciąż jeszcze jako „michałki”. Paradoksalnie przy tak wątplym statusie przedmiotu nauczyciele plastyki czują się wykorzystywani do tradycyjnych i trywialnych ich zdaniem usług, takich jak ozdabianie korytarzy szkolnych, wykonywanie dekoracji na imprezy, festyny, jasełka itp. Podkreślają, że w szkole niedoceniana jest rola, jaką mogłaby odegrać plastyka, a szerzej sztuka, w wychowaniu, kształtowaniu postaw i kompetencji kluczowych uczniów. Przedmioty artystyczne są przecież sferą, w której „rodzi się” twórczy człowiek.

Nauczyciele wskazują także na swoje osamotnienie w szkole. Często nie wiadomo, do jakiego zespołu mają należeć, a niewielka liczba godzin plastyki każe nauczycielom pracować w dwóch lub więcej placówkach, co nie sprzyja ich integracji z radą pedagogiczną. Narzekają na brak wsparcia, a nawet gorzej – brak zaufania ze strony dyrekcji dla swoich pomysłów i działań.

Wszystkie te problemy tworzą swoistą **mapę potrzeb** nauczyciela plastyki, wśród których najważniejsze to:

¹ M. Krajewski, F. Szmidt, *Raport końcowy z badań nad wdrażaniem nowej podstawy programowej z plastyki i muzyki*, Poznań, 2014.

² Fundacja Eurydice, *Edukacja artystyczna i kulturalna w Europie*, Warszawa 2010.

³ W raporcie o stanie edukacji z 2013 roku *Liczą się nauczyciele* analizie poddano tylko grupę nauczycieli przedmiotów „wiodących”: języka polskiego, matematyki, języków obcych, historii, przedmiotów przyrodniczych.

- **potrzeba wsparcia** ze strony autorytetu zarówno w tworzeniu autorskich programów i projektów edukacji plastycznej, jak i komunikatu: „Tak, to, co robisz, jest ciekawe i wartościowe”; 40% nauczycieli przedmiotów artystycznych mówi o braku pewności siebie jako pedagoga⁴.
- **potrzeba wymiany doświadczeń** z innymi nauczycielami. Fora internetowe są według nauczycieli wypełnione instrukcjami wykonania gadżetów lub dekoracji, raczej skupione na rękodziele, pełne odtwórczych, banalnych propozycji.
- **potrzeba rozwoju**. Tylko 9% nauczycieli to absolwenci wyższych uczelni artystycznych, pozostali uzupełniają wykształcenie na podyplomowych studiach na różnych uczelniach. Wielu z nich wprost mówi o niskim poziomie tych studiów.
- **potrzeba tworzenia i poznawania** nowych środków wyrazu, również spotkań z teatrem, filmem, historią sztuki, twórcami i artystami.
- **potrzeba bycia podmiotem** w systemie, a nie tylko „przekaznikiem” treści wymyślonych przez specjalistów czasem niemających doświadczenia w pracy w szkole. Wśród nauczycieli plastyki toczy się dyskusja dotycząca nowej podstawy programowej i pojawia się niezgoda na niektóre jej zalecenia jako niedostosowane do warunków szkolnych.
- **potrzeba autonomii i zaufania** zarówno ze strony dyrektorów i rodziców, jak i organizacji i instytucji oferujących szkołom projekty z dziedziny edukacji kulturalnej. Jeszcze niedawno w kontaktach instytucja kultury – nauczyciel dał się zauważyć protekcjonalizm tej pierwszej. Rola nauczyciela często kończyła się na przyprowadzeniu dzieci do muzeum, co nie satysfakcjonowało aktywnych, kompetentnych pedagogów.

Powstanie klubu KANAPA

W odpowiedzi na potrzeby nauczycieli jako doradczyni metodyczna w zakresie edukacji plastycznej utworzyłam we WCIES sieć współpracy i samokształcenia pod nazwą Klub Aktywnego Nauczyciela Plastyki (i nie tylko) KANAPA. Moim celem było stworzenie środowiska aktywnych nauczycieli związanych ze sztuką i plastyką oraz miejsca swobodnej wymiany doświadczeń i wspólnej pracy twórczej – artystycznej, projektowej, pedagogicznej. Oprócz nauczycieli plastyki KANAPA skupia również nauczycieli klas 1–3, przedszkoli, świetlic, zajęć artystycznych w gimnazjum, bibliotekarzy, animatorów kultury, a także psychologów i pedagogów poszukujących w sztuce i twórczości funkcji terapeutycznych. Co roku we wrześniu do klubu zapisuje się ponad 60 osób. Rekrutacja pozostaje otwarta przez cały rok szkolny. Miejscem większości spotkań jest pracownia plastyczno-metodyczna w mojej macierzystej szkole, w której naprawdę stoi duża niebieska kanapa. Na facebookowym profilu klubu⁵ zarejestrowanych jest ponad 280 członków.

Zasady działania KANAPY opierają się na kilku ideach. Inspiracje do nich pochodzą z rozmów z nauczycielami, ankiet diagnozujących ich potrzeby oraz z wyżej wymienionych raportów,

⁴ M. Krajewski, F. Szmidt, dz. cyt.

⁵ <https://www.facebook.com/groups/1597520360538978/>

a także moich doświadczeń nauczycielki, doradczyni i malarki. U podstaw leży moje głębokie przekonanie, że rola nauczyciela oraz jego osobiste zaangażowanie, postawa, osobowość jest w szkole najważniejsza. Dlatego w klubie to on jest podmiotem wszelkich działań.

Równość

KANAPA jest demokratyczna. Nie ma podziału na bardziej i mniej doświadczonych uczestników, na tych z wykształceniem artystycznym lub psychologicznym, na nauczycieli z wyższym lub niższym stopniem awansu, na pracujących w przedszkolu czy liceum. Traktujemy nasz zawód i specjalności jako kapitał naszej grupy. Celowo w nazwie dodane są słowa „i nie tylko” – hermetyczne zamknięcie się w środowisku nie sprzyja poszerzaniu horyzontów. Zapraszamy np. warszawskie seniorki, które uczą nas technik rękodzielniczych, m.in. papierowej wikliny, tkactwa. Ideą jest bycie razem, dzielenie się wiedzą, doświadczeniem, pasją. Uczestnicy klubu prowadzą dla kolegów i koleżanek warsztaty plastyczne. W ostatnich miesiącach odbywały się m.in. warsztaty malowania kawą, tworzenia masek i rzeźb z wykorzystaniem gipsowych bandaży, warsztaty rzeźbiarskie, biżuterii tkanej ze sznurka. Na KANAPĘ zapraszamy również artystów. Współpracują z nami rzeźbiarze: Mirosław Maszlanko, Leszek Jasiński, malarze: Robert Maciejuk, Paweł Sochacki, Małgorzata Kobus. Artyści goszczący na KANAPIE poznają nauczycieli, pracują razem z nimi. Stają się częścią społeczności klubu.

Koleżeństwo

Dziś to niemodne słowo, ale większość ruchów artystycznych rodziło się w grupach przyjaciół i kolegów. To właśnie koleżeństwo było pierwszym warunkiem powstania nowej jakości.

Wszyscy na KANAPIE jesteśmy kolegami. Mówimy do siebie po imieniu niezależnie od wieku i stanowiska. Na spotkaniach panuje klimat serdeczności i swobody. Nawet najostrzejsze polemiki w gronie kolegów toczą się w atmosferze wzajemnego szacunku. Łatwiej wtedy przyjąć krytykę bez utraty poczucia własnej wartości. Dyskusje, np. na temat metod oceniania prac uczniów lub różnic w pojmowaniu piękna, nie stają się zarzewiem konfliktów właśnie z powodu więzi koleżeńskich, jakie łączą uczestników KANAPY. Więzy te pomagają się zorganizować, by zrealizować cel. Przykładem może być wspólny wyjazd na wystawę malarstwa Fridy Kahlo i Diego de Rivery do Poznania. Dwadzieścia uczestniczek szybko i skutecznie zaplanowało wyjazd i zwiedzanie wystawy. Dla mnie szczególnie cenne były rozmowy w ciągu o pięknie, cierpieniu, malarstwie.

Spokój

Myślę o spokoju⁶ w opozycji do burzliwego okresu zmian, jakie przeżywa polska edukacja, włącznie z kilkoma zmianami w programach edukacji plastycznej i samej organizacji zajęć z plastyki. Chodzi tu m.in. o niefortunną próbę połączenia na siłę plastyki i muzyki, potem o

⁶ Spokój i dobre samopoczucie wszystkich uczestników procesu nauczania jest jednym z priorytetów edukacyjnych w Finlandii i Estonii, gdzie panuje społeczne przekonanie, że w edukacji jest on niezwykle ważny.

rozdzielenie obu przedmiotów, następnie o nową podstawę z 2012 roku, która dała nauczycielom wiele autonomii, promowała twórczych pedagogów, a także o obecne zmiany budzące sporo emocji. Są one radykalne i zdaniem wielu nauczycieli plastyki stanowią powrót do systemu centralistycznego. Ten niepokój i konieczność ciągłego dostosowywania się do nie zawsze akceptowanych zmian nie sprzyja planowaniu swoich działań i budowaniu właściwej pozycji plastyki. Na KANAPIE spokój panuje dzięki wspólnej pracy oraz przekonaniu, że skupienie się na tworzeniu nadaje sens działaniom. Wspólne zwiedzanie wystaw poszerza wiedzę, pozwala na kontemplację sztuki. Wspólne rozwiązywanie problemów kładzie kres osamotnieniu.

Twórczość

To idea najważniejsza na KANAPIE. Tylko twórczy nauczyciel wychowa twórczego ucznia. Twórczość rozumiemy nie tylko jako ekspresję artystyczną. To również intelektualna podróż w nieznaną, odwaga pójścia swoją ścieżką, a nie utartymi szlakami. Tworzenie to śmiałość podejmowania autonomicznych decyzji, które wynikają z naszych autentycznych potrzeb i sądów, a nie narzuconych przez kogoś racji. Człowiek twórczy łatwiej poradzi sobie w sytuacjach kryzysowych, bo umie podejmować ryzyko zmian, nie boi się błędów, a porażki nie traktuje jak koniec świata. Błędy i porażki są wpisane w twórczą postawę. Są wręcz konieczne, by nauczyć się podnosić i próbować od nowa innych rozwiązań. Klub Aktywnego Nauczyciela Plastyki jest terytorium, gdzie nauczyciel może ćwiczyć bycie twórczym. Może swobodnie eksperymentować z formą i treścią, puszczać wodze fantazji, „tworzyć coś, czego nie ma”, mylić się i wyrzucać nieudaną pracę, zaczynać od nowa, zastanawiać się nad tym, co nie zostało nazwane.

Wszystkie warsztaty, spotkania, projekty opieramy na autorskich pomysłach zarówno uczestników KANAPY, jak i zapraszanych gości. Są one zazwyczaj poprzedzone analizą potrzeb, krytycznym spojrzeniem na problem. Przykładowo: zanim rozpoczęły się warsztaty plastyczne o wyrażaniu emocji kolorem i gestem, rozmawialiśmy, jakie tematy poruszać z dorastającą młodzieżą, która jest w fazie kryzysu artystycznego. Na pytanie, jak prowadzić dialog z młodzieżą o inności, wykluczeniu, jedna z uczestniczek zaprezentowała efekty swojej pracy z siódmą klasą. Były to półprzestrzenne projekty murali przeciw wykluczeniu.

Twórczości uczymy się też od współpracujących z nami artystów, przez wyjazdy na plenery, gdzie skupiamy się nie tylko na malowaniu. Dużo rozmawiamy o procesie twórczym, o tym, jak każdy z nas go przeżywa, czego się uczy, co jest dla niego najtrudniejsze.

Wolność

Lista obecności nie jest na KANAPIE najważniejszym dokumentem. Można zjawić się na spotkaniu raz w roku lub można uczestniczyć we wszystkich. Jest też możliwość udzielania się tylko na facebookowym profilu klubu.

Wolność na KANAPIE rozumiemy jako wolność od..., czyli uwalnianie się od stereotypów myślowych i schematów działania, np.

- „moja szkoła nie ma pieniędzy na dekoracje”,
- „nie mając pracowni, nie możemy robić dobrych prac plastycznych”,
- „młodzież nie lubi sztuki”,
- „dzieci malują brzydkie obrazki”,
- „muszę stosować podręcznik”,
- „jestem zobowiązana stawiać też trójki”.

Jest to również wolność do... zrobienia czegoś, co uznajemy za wartościowe, mądre, potrzebne. Przykładem może być projekt jednej z uczestniczek. Wraz z dziećmi tworzyła rzeźby lalek na wzór starodawnych zabawek dziecięcych. Następnie nakręcili filmy, w których uczniowie z trzeciej klasy animują – ożywiają zrobione przez siebie zabawki. Inna nauczycielka zaproponowała swoim uczniom z drugiej klasy przeniesienie się w czasie do początków XX wieku i rozmowy o sztuce współczesnej.

Pasja, radość⁷

Warunkiem twórczości jest zaangażowanie. Bez pasji nie zaistnieje żaden akt twórczy. Zawód nauczyciela jest obciążony dużym ryzykiem wypalenia zawodowego. W nawale obowiązków i problemów znika radość uczenia i pasja tworzenia. Stąd pomysł na kanapowe „święta”, które byłyby odmianą w codziennych zmaganiach pedagogów. Podczas tych szczególnych spotkań mogą oni na chwilę zapomnieć o odpowiedzialności i powinności, naładować akumulatory. Mogą odnaleźć radość w pauzie, zabawie, tworzeniu.

Te szczególne spotkania to warsztaty rzadkich technik plastycznych, w których arkana wprowadzają nas artyści. W ciągu trzech lat istnienia klubu KANAPA odbyło się kilkanaście takich spotkań: malowaliśmy temperą jajeczną na desce pod okiem malarki Małgorzaty Kobus, artysta Mirosław Maszłanko przygotował i poprowadził kilkudniowe warsztaty mozaiki raweńskiej, artystka Ewa Kamińska zorganizowała dla KANAPY naukę japońskiej sztuki ikebany oraz warsztaty tkackie.

Takim świętem jest też coroczne Forum Nauczycieli Plastyki i Edukacji Plastycznej, które odbywa się w listopadzie we WCIES, oraz Przegląd Twórczości Nauczycieli „Niebieskie Migdały” – w czerwcu. Oba te święta skierowane są nie tylko do uczestników sieci współpracy KANAPA. Jednak bez ich aktywnego udziału, pomocy, organizacji nie odbyłyby się.

⁷ Kiedy pierwszy raz weszłam na korytarz w estońskiej szkole w Juri, zachwyił mnie panujący tam spokój oraz uśmiechy na wszystkich twarzach – od pań podających jedzenie, poprzez dzieci, na dyrekcji skończywszy. Czuło się, że spokój ten to nie rodzaj dyscypliny, jaki mamy okazję widzieć w niektórych szkołach w Polsce, a uśmiechy nie były wymuszone li tylko dobrym wychowaniem. Po prostu wszyscy w tej szkole dobrze się czuli. Kiedy skonfrontowałam ten obrazek z widokiem przerwy w polskiej szkole, wiedziałam już, że KANAPA podąża we właściwym kierunku – humanizmu, wartości ludzkich, relacji, spokoju. A kiedy dowiedziałam się, że fińskie szkoły średnie w 2016 roku wdrożyły program, w którym priorytetem jest radość jako koncepcja edukacyjna, poczułam, że być może jesteśmy prekursorami zmian w myśleniu o polskiej szkole.

Forum Nauczycieli Plastyki (i nie tylko) to trwające kilka godzin spotkanie, podczas którego najaktywniejsi nauczyciele z KANAPY prowadzą dla kolegów i koleżanek twórcze warsztaty plastyczne. W 2017 roku było ich dziewięć, a w 2016 – aż dziesięć. Oto tytuły niektórych z nich:

- „Mozaika z kamieni i ceramiki”,
- „Przedświąteczne lepienie”,
- „Technika tkania koralikami dla małych i dużych”,
- „Malowanie paluchami z maluchami”,
- „Grafika ze styropianu”,
- „Horyzonty wyobraźni. Nienazwana technika graficzna”,
- „Artystyczne tkanie dla dzieci i dorosłych”,
- „Filcowane mitenki”,
- „Drzewa tkane na gałęziach”,
- „Świąteczne światła”,
- „Prosta grafika w szkole”,
- „Lalki motanki”.

W czasie Przeglądu Twórczości Nauczycieli „Niebieskie Migdały” uczestnicy KANAPY przygotowują wystawę swojego malarstwa, rysunku, kolażu oraz wernisaż tej wystawy. Kanapowym świętem był też nieformalny letni wyjazd na dwudniowy plener batikowy organizowany przez Towarzystwo Przyjaciół Milanówka.

Sprawczość

Poczucie sprawczości, efektywności działania umacnia naszą pozycję kompetentnego nauczyciela. Kolejne wspólne projekty i działania, które zostają zrealizowane, dają nam poczucie sukcesu. Trzy razy forum, dwie duże wystawy malarstwa i rysunku nauczycieli zorganizowane w galerii WCIES, wspólne wyjścia, wyjazdy, udane prace malarskie, ciekawe spotkania, które nas inspirują, to wszystko wzmacnia wiarę w nasze możliwości, daje radość z wykonywania naszego zawodu.

KANAPA na Facebooku

Od dwóch lat KANAPA istnieje również na Facebooku. Początkowo była to grupa zamknięta, adresowana tylko do nauczycieli z warszawskich szkół, animatorów kultury i artystów z Warszawy. Po kilku miesiącach istnienia coraz więcej osób interesowało się tekstami, zdjęciami i wydarzeniami zamieszczanymi na profilu. Wspólnie postanowiliśmy, że spróbujemy utworzyć profil publiczny, tak by każdy mógł obejrzeć nasze działania, prace i projekty. Profilem administrują dwie osoby. Wszyscy uczestnicy mogą komentować i zamieszczać posty, dodawać wydarzenia. Codziennie odbieramy prośby o dołączenie do grupy. Od roku przyjmujemy również nauczycieli spoza Warszawy. Wśród nich jest wielu aktywnych i twórczych pedagogów. Mogą uczestniczyć w publicznych wydarzeniach zamieszczanych na profilu KANAPY.

Klub stał się swoistą „tablicą wydarzeń” związanych ze sztuką, plastyką i kulturą w Warszawie i nie tylko. Oto kilka przykładów wydarzeń publicznych propagowanych i polecanych przez członków KANAPY (z kwietnia 2018 roku):

- Artysta – Człowiek – nowa psychologia życia artysty – Instytut Edukacji Artystycznej;
- Majówka w Akademii Łucznica – Akademia Łucznica k. Pilawy;
- „Animacja” Piotr Dumala – Akademia Polskiego Filmu, kino MUZA;
- Zajęcia dla nauczycieli na wystawie „Sztuka z Peru” – Muzeum Narodowe w Warszawie;
- Szkolenie dla nauczycieli towarzyszące wystawie „Wszystko widzę jako sztukę” – Zachęta Narodowa Galeria Sztuki;
- Paleta uczuć i symboli – sztuka Vincenta van Gogha – Centrum Promocji Kultury Grochów;
- 14. Warszawskie Spotkania Ceramiczne – Centrum Promocji Kultury, Praga Południe;
- Dzień Ziemi w Orońsku – Centrum Rzeźby Polskiej w Orońsku;
- Warsztaty dla nauczycieli w Starej Formiarni w Łazienkach Królewskich;
- Kino przeciw wykluczeniu – cykl edukacyjny w kinie Atlantic.

Uczestnicy facebookowej KANAPY polecają sobie wzajemnie książki o sztuce i edukacji (nieдавно wielką popularnością cieszyła się książka Arno Sterna *Zabawa malarska* oraz *Fińskie dzieci uczą się najlepiej* Timothy’ego D. Walkera) oraz filmy o sztuce i artystach (polecane *Śmietnisko*, *Wyjście przez sklep z pamiątkami*, *Dziewczyna z fabryki*, *Koneser*, *Mr. Turner*). Udostępniają pionierskie i najciekawsze światowe wykłady z dziedziny edukacji (np. wykłady TED: Kena Robinsona, Lindy Cliatt Wymann, Rity Pierson). Prowadzone są dyskusje o szkole, sztuce, udostępniane są filmiki o malarstwie, rzeźbie, niekonwencjonalnych inspirujących dziełach, np. rzeźbach land-art Miroława Maszlanki, żyjących rzeźbach Theo Jansena. Przede wszystkim jednak uczestnicy dzielą się doświadczeniem i pokazują przykłady swoich autor-skich scenariuszy.

Wcale nie jest łatwo w tak demokratycznym klubie utrzymać wysoki poziom przedstawianych materiałów. Zdarza się, że jako administrator profilu, koordynator sieci i doradca muszę rozważać, czy wypowiedzieć się krytycznie na temat czyjegoś postu, czy też pozostawić miejsce na wypowiedzi innych.

Jakimi zasadami kierujemy się na Facebooku? Oto one:

- Nie publikujemy gotowych wzorów ani technik, które są odtwórcze.
- Efekty swojej pracy z uczniami publikujemy tylko w kontekście dobrej praktyki.
- Ważny jest opis działania, cel wykonania takiej, a nie innej pracy plastycznej, idea, która przyświecała nam w tworzeniu danego scenariusza. Oto przykład komentarza do zdjęcia i dialogu uczestniczek KANAPY:

„**A:** Zabawa w litery i zgadywanki... Wymyślone przez dziewczynkę, która ma 7 lat. Świetny pomysł na spędzenie czasu razem, naukę liter, wyrazów i naprawdę dobrą zabawę.

K: A to jedno dziecko rysowało? Opowiedz, bo próbuję zrozumieć zasady.

A: A jak anakonda – rys. dziecka, A jak armata – rys. mój, A jak arbuz – dziecko i tak na zmianę przez całą kartkę.

K: Fajne, bardzo mi się podoba! Ze starszymi (9–11 lat) można to zrobić w parach! Zrobię to. Dzięki za pomysł!

L: Super, spróbuję na hiszpańskim”.

- Publikujemy prace tylko tych dzieci, które wyraziły na to zgodę, i tylko te, które powstały z naszej inspiracji, na naszej lekcji, w naszej obecności.
- Publikujemy zdjęcia, filmy, relacje z warsztatów nauczycielskich Klubu Aktywnego Nauczyciela Plastyki i wystaw za zgodą nauczycieli biorących w nich udział.

KANAPA a kompetencje kluczowe

U licha! już przeszło 40 lat mówię prozą, nic o tym nie wiedząc.

Molier Mieszczanin szlachcicem

Kiedy przygotowujesz wraz z innymi dużą imprezę, np. Forum Nauczycieli Plastyki, zawieszasz obrazy, prowadzisz warsztaty, przygotowujesz pyszną sałatkę dla koleżanek z forum, robisz plakat lub projektujesz zaproszenie, to w tym działaniu stajesz się przedsiębiorczy, kształcisz umiejętność współpracy, negocjowania i twórczego rozwiązywania problemów, a może nawet i konfliktów, które na pewno pojawią się w trakcie współpracy. Kształcisz swoje umiejętności społeczne, inicjatywność i przedsiębiorczość.

Kiedy pokazujesz innym swój rysunek i na początku trochę się wstydzisz, nie martw się, bo w tym czasie kształcisz swoje kompetencje społeczne – umiejętność przyjmowania krytyki, obrony własnego zdania, autorefleksji, postawę asertywną.

Kiedy widzisz zmęczoną po całym dniu pracy koleżankę, która mimo siedmiu lekcji i kółka przybiegła na KANAPĘ na twoje warsztaty, ogarnia cię współczucie dla niej, a z drugiej strony radość, że zechciała przyjść, by malować na jedwabiu. Wtedy robisz jej herbatę i... nic o tym nie wiedząc, kształcisz swoje kompetencje społeczne, takie jak umiejętność empatii i zdolność tworzenia klimatu zaufania.

Niesłuchanie trudno jest wyrazić, co czuję, stojąc przed autoportretem Fridy Kahlo z naszymi z cierni i kolibrem. Dla mnie jest to mieszanka smutku, zachwytu, współczucia, wzruszenia. Jakie kompetencje wykształcę, przeżywając to? Czy będzie to „zdolność odczuwania twórczego znaczenia idei, doświadczeń i uczuć”? A może „wrażliwość i przyjemność z odbioru dzieł sztuki”? Dla mnie to nic nieznaczące pojęcia, które odzierają moje przeżycia z tej cudownej, nienazwanej tajemnicy, jaką daje nam sztuka.

Zakończenie

Sieci współpracy i samokształcenia od kilku lat są priorytetową formą doskonalenia nauczycieli w Warszawskim Centrum Innowacji Edukacyjno-Społecznych i Szkoleń jako struktury najbardziej obywatelskie, społecznościowe i aktywizujące uczestników. To, co moim zdaniem wyróżnia KANAPĘ na tle innych znanych mi sieci, to większa liczba członków, większa elastyczność w działaniach, a także większa wolność w angażowaniu się w poszczególne przedsięwzięcia. Wyróżnia ją również większa koncentracja na ludziach niż na celach. KANAPA nosi też niekiedy znamiona grupy artystycznej i wówczas wymyka się klasyfikacjom. Uważam, że w tym tkwi jej największa siła. Na początku przyświecające nam idee, takie jak koleżeństwo, równość, spokój, dobre samopoczucie, twórczość, pasja, wolność, wydały mi się zbyt zwyczajne, zbyt mało doniosłe, istotne dla edukacji. Szukałam więc pojęć, które miałyby większą wagę, np. doskonalenie kompetencji, rozwój zawodowy, kreatywność, dobre praktyki, uczeń o specjalnych potrzebach edukacyjnych. Jednak słowa te, wytarte wielokrotnym powtarzaniem, straciły moc, stały się puste. Wolę, byśmy na KANAPIE wrócili do myśli podstawowych, do słów–idei dotyczących człowieka, a nie systemu.